

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВІВ КОНСОЛІДАЦІЇ БАНКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ

Перспективи інтеграційних процесів нашої держави тісно пов'язані із суттєвими змінами в економіці країни, фінансовим підґрунтям яких є економічна безпека банківського сектору. Основною причиною злиття банків залишається їхнє бажання збільшити частку на ринку, наростити капітал і посилити конкурентоспроможність на ринку. Не менш важливими мотивами відзначених процесів є підвищення ефективності діяльності банку, що може виявлятися в зростанні капіталізації, диверсифікації та регулюванні ризиків, економії витрат та ін.

Стратегічний напрямок розвитку національної банківської системи у контексті глобалізації фінансовий ринків – це послідовна інтеграція в світовий фінансовий простір, основною запорукою якої має бути збільшення банківського капіталу та підвищення рівня капіталізації вітчизняних банківських установ. Вхідження України до Європейської спільноти неминуче супроводжуватиметься виявом в нашій державі загальносвітових тенденцій до концентрації банківського капіталу. Як відомо, банківський сектор розвинутих країн в останні роки характеризується процесами збільшення, зростанням кількості банків, які стають учасниками процесів злиття і поглинання.

Необхідність концентрації та нарощення власного капіталу у вітчизняному банківському секторі є очевидним з огляду й на те, що у світовій банківській практиці нарощення капіталів банків у такий спосіб стало доволі дієвим інструментом стимулювання зростання прибутковості та скорочення витрат банківського бізнесу. Підвищення рівня концентрації власного капіталу банків нашої держави визначено також Національним банком України як один з перспективних напрямків розвитку банківського сектору, що допоможе подолати негативну тенденцію до неадекватного збільшення капіталу банків порівняно з випереджальними темпами зростання їхніх активів, а також прискорить вирішення суперечності між потребами реального сектору економіки у фінансовій підтримці банків і реальними можливостями банківської системи щодо їхнього задоволення.

Потрібно наголосити, що для набуття процесом консолідації капіталу банків реальних, відчутних розмірів необхідно, щоб склалися відповідні передумови і виникли певні причини в економіці країни. Передумови початково мають бути спрямовані на наслідок – консолідацію банківського капіталу, що зумовлюється дією певних причин. Причини викликають не будь-які, а лише відповідні їм наслідки. За умов відповідності передумов та причин наслідок (консолідація капіталу) може бути реальним тільки для тих банків, які є найбільш чутливими до цих причин. До досягнення цілей банківського об'єднання їх власників і акціонерів спонукають певні мотиви. Розглянемо їх детальніше.

Прагнення отримати в результаті злиття і поглинання синергетичний ефект, який виявляється у взаємній дії активів двох чи більше банків, сукупний результат якої переважає сумарний результат окремо працюючих на ринку банків. Виникнення синергетичного ефекту обумовлюється наступними факторами: економією масштабу; комбінуванням взаємодоповнюючих ресурсів; економією грошових коштів за рахунок зниження трансакційних витрат.

Прагнення підвищення якості та ефективності управління. Зазвичай поглинаються менш ефективні банки із низьким рівнем корпоративного менеджменту.

Диверсифікація бізнесу в межах стабілізації потоків грошових коштів та зниження банківських ризиків. Зауважимо, що процентні доходи в більшій мірі знаходяться під впливом циклічності, тому придбання таким банком спеціалізованої кредитної установи, основним джерелом доходу якої є комісійні, позитивно вплине на його дохідність.

Можливість використання надлишкових ресурсів. Цей мотив буде актуальним для регіональних банків, розміщених у районах із значними фінансовими ресурсами але з обмеженими можливостями для їх розміщення; вони стануть досить привабливим об'єктом поглинання для великих банків, які працюють в національному масштабі.

Прагнення використати різницю у роздрібній ціні банку та вартістю його заміщення. Аналізуючи банківську практику у більшості випадків значно вигідніше придбати регіональний банк і перетворити його на філіал, ніж відкривати власний філіал «з нуля».

Прагнення придбання банку з метою наступного його продажу задля отримання доходу за рахунок значно вищої ліквідаційної вартості банку порівняно з ринковою вартістю.

Особисті мотиви менеджменту банку, які виникають у тих випадках, коли мотивація менеджерів досить тісно пов'язана з масштабами, а не результатами діяльності банку.

Інвестиційні та фінансові мотиви, які пов'язані зі стабілізацією грошових потоків, підвищенням привабливості банку для залучення додаткового інвестиційного капіталу.

Ринкові мотиви пов'язані зі швидким виходом на нові ринки з основними послугами та банківськими продуктами, із збільшенням частки на вже існуючому ринку.

Політичні мотиви, які пов'язані із збільшенням політичного впливу банку в регіоні, зниженням національних ризиків за рахунок міжнародної диверсифікації, подолання законодавчих бар'єрів і обмежень.

Враховуючи сучасний етап розвитку світової економіки та стан економіки України ключовими питаннями реформування вітчизняної банківської системи сьогодні мають бути спрощення процедур злиття і поглинання банків і створення сприятливих умов для консолідації банківських установ. Досягти цієї мети можна лише в тому разі, якщо інтеграційний процес бути максимально враховувати особливості банків, які мають намір об'єднатися. Подальші наукові пошуки будуть спрямовані на дослідження основних концепцій інтеграційних процесів у банківському секторі.

Тулай О. І.

к. е. н., доцент кафедри фінансів

МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

Побудова ефективної моделі розвитку економіки ринкового типу потребує теоретичного переосмислення і практичного дослідження фінансових ресурсів місцевих органів влади, напрямку реструктуризації доходів